

ZARZĄDZENIE NR OR.0050.92.2019
WÓJTA GMINY BRZĘZINY
z dnia 16.12.2019 roku

w sprawie: wprowadzenia Procedury zarządzania ryzykiem w Gminie Brzeziny

Na podstawie:

- § 10 ust. 11 *Zasad funkcjonowania systemu kontroli zarządczej w Gminie Brzeziny*;
- art. 68 ust. 1, ust. 2 pkt 7 *Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych* (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.);
- w oparciu o *Komunikat Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 roku w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych* (Dz. Urz. Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 2009, Nr 15, poz. 84)
- *Komunikat Nr 6 Ministra Finansów z dnia 6 grudnia 2012 roku w sprawie szczegółowych wytycznych dla sektora finansów publicznych w zakresie planowania i zarządzania ryzykiem* (Dz. Urz. Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 2012 roku, Poz. 56).

Zarządza się co następuje:

§ 1.

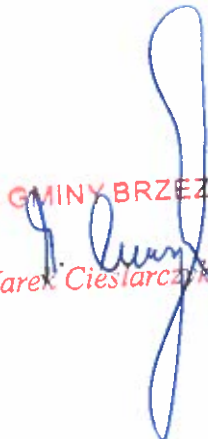
Przyjmuje się do stosowania Procedurę Zarządzania Ryzykiem Gminie Brzeziny w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2.

Do zapoznania się z niniejszym zarządzeniem i przyjęciem do stosowania zobowiązani są wszyscy pracownicy Urzędu Gminy Brzeziny oraz kierownicy jednostek organizacyjnych Gminy Brzeziny.

§ 3.

Zarządzenie wchodzi w życie 16.12.2019r.

WÓJT GMINY BRZĘZINY

Marek Cieslarczyk

Procedura zarządzania ryzykiem w Gminie Brzeziny

Postanowienia ogólne

§ 1.

1. Ustala się zasady zarządzania ryzykiem w Gminie Brzeziny.
2. Procedura swym zakresem obejmuje:
 - 1) Identyfikację ryzyka dla wyznaczonych celów;
 - 2) Identyfikację ryzyka dla działalności jednostki.
3. Celem zastosowania procedury zarządzania ryzykiem jest:
 - 1) usprawnienie procesu planowania i zarządzania jednostką;
 - 2) zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji zadań i osiągania założonych celów;
 - 3) zapewnienie odpowiednich mechanizmów kontroli zarządczej;
 - 4) zapewnienie Wójtowi otrzymania na czas wczesnej informacji na temat zagrożenia dla funkcjonowania jednostki oraz realizacji założonych celów i zadań.
4. Za zarządzanie ryzykiem odpowiada Koordynator ds. kontroli zarządczej w Urzędzie Gminy Brzeziny oraz kierownicy jednostek organizacyjnych Gminy.
5. Niniejsza procedura określa zasady i formy identyfikacji ryzyka i analizy ryzyka, a także przebieg tego procesu w Urzędzie Gminy Brzeziny oraz jednostkach organizacyjnych Gminy.
6. System zarządzania ryzykiem podlega w sposób ciągły elastycznemu dostosowaniu do zmieniających się potrzeb i uwarunkowań prawnych.

§ 2.

Ileokroć w niniejszej Procedurze jest mowa o:

- 1) **Wójt** – należy przez to rozumieć Wójta Gminy Brzeziny;
- 2) **Jednostce, Urząd** – należy przez to rozumieć Urząd Gminy Brzeziny;
- 3) **Pracownikach** – oznacza to osoby zatrudnione w Urzędzie Gminy Brzeziny;
- 4) **Koordynatorze ds. kontroli zarządczej** – należy przez to rozumieć Sekretarza Gminy Brzeziny, który jest osobą upoważnioną do sprawowania nadzoru nad stanem kontroli zarządczej w Urzędzie Gminy Brzeziny oraz w jednostkach organizacyjnych Gminy;
- 5) **Ryzyku** – należy przez to rozumieć zdarzenie lub działanie, które będzie miało negatywny wpływ na realizację zadań jednostki bądź osiąganie założonych celów;

- 6) **Wpływie ryzyka (skutku ryzyka)** – należy przez to rozumieć wynik oddziaływania danego rodzaju ryzyka na jednostkę i realizację jej celów i zadań;
- 7) **Prawdopodobieństwie wystąpienia ryzyka** – należy przez to rozumieć przewidywaną częstotliwość wystąpienia zdarzenia objętego ryzykiem;
- 8) **Istotności ryzyka** – należy przez to rozumieć kombinację wpływu ryzyka i prawdopodobieństwo jego wystąpienia;
- 9) **Akceptowalnym poziomie ryzyka** – należy przez to rozumieć ustalony poziom istotności ryzyka zaakceptowany przez Wójta;
- 10) **Zarządzaniu ryzykiem** – należy przez to rozumieć proces identyfikacji, analizy i oceny ryzyka, określenie reakcji na ryzyko oraz monitorowanie poziomu występującego ryzyka;
- 11) **Mechanizmach kontrolnych** – należy przez to rozumieć wszystkie działania i procedury podejmowane lub ustanawiane w celu zwiększenia prawdopodobieństwa realizacji zadań i celów.

§ 3.

1. Ustala się następujące etapy zarządzania ryzykiem w Urzędzie Gminy Brzeziny oraz jednostkach organizacyjnych Gminy:
 - 1) Identyfikacja ryzyka;
 - 2) Analiza zidentyfikowanego ryzyka;
 - 3) Punktowa ocena ryzyka;
 - 4) Określenie reakcji na ryzyko;
 - 5) Monitorowanie poziomu występującego ryzyka.

§ 4.

Identyfikacja ryzyka

1. W Gminie Brzeziny proces identyfikacji ryzyka odbywa się do **końca grudnia każdego roku**. W przypadku zaistnienia zmian organizacyjnych Gminy, zmian przepisów prawa obejmujących jej działalność, warunków jej funkcjonowania, wystąpienia nowego rodzaju ryzyka dokonuje się ponownej identyfikacji ryzyka.
2. W Urzędzie Gminy Brzeziny oraz jednostkach organizacyjnych Gminy identyfikacja ryzyka odbywa się również w momencie, kiedy są określone cele i zadania na rok następny, zgodnie z *Zasadami i trybem wyznaczania celów jednostki, określenie mierników ich realizacji oraz zasad monitorowania ich osiągnięć*.
3. Przy identyfikacji ryzyka stosowana jest kategoryzacja (**załącznik nr 1**). Ustala się następujące kategorie ryzyka:
 - 1) Ryzyko finansowe;
 - 2) Ryzyka dotyczące zasobów ludzkich;
 - 3) Ryzyko działalności;
 - 4) Ryzyko zewnętrzne.
4. Przy identyfikacji ryzyka brane są pod uwagę informacje wynikające z:
 - 1) sprawozdań z audytów i kontroli;

- 2) skarg wpływających do jednostki;
 - 3) budżet i finanse;
 - 4) rejestr zdarzeń (dzienniki wypadków);
 - 5) projekty/programy;
 - 6) ankiety.
5. **Do końca grudnia każdego roku** Koordynator ds. kontroli zarządczej lub inne upoważnione przez Wójta osoby sporządzają rejestr ryzyka zgodnie z **załącznikiem nr 2**.
 6. Każdy pracownik ma prawo i obowiązek zgłaszania swojemu bezpośredniemu przełożonemu ryzyk zidentyfikowanych podczas wykonywania swoich obowiązków i przydzielonych zadań.

§ 5.

Analiza zidentyfikowanego ryzyka

1. Analiza zidentyfikowanego ryzyka oznacza:
 - 1) ocenę siły oddziaływania (skutku) ryzyka poprzez przypisanie każdemu z ryzyka wartości punktowej;
 - 2) ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka poprzez przypisanie każdemu z ryzyka wartości punktowej.
2. Istotność ryzyka jest iloczynem skali prawdopodobieństwa jego wystąpienia i wartości oszacowanych potencjalnych skutków.

$$I = P \times W$$

gdzie:

I – poziom ryzyka

P – Prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia

W – Skala oddziaływania w przypadku wystąpienia zdarzenia (Skutek)

3. Sposób oceny prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka:

Prawdopodobieństwo	Odpowiednik punktowy	Przesłanki
Prawie pewne (81% - 100%)	5 pkt	Oczekuje się że zdarzenie takie nastąpi (od 81 do 100%, że będzie występować regularnie, co miesiąc lub częściej), dotyczy wszystkich lub prawie wszystkich spraw.
Prawdopodobne (61% - 80%)	4 pkt	Zaistnienie zdarzenia jest bardzo prawdopodobne (od 61 do 80 %, że wystąpi regularnie, co najmniej raz w roku), dotyczy większości spraw.

Średnie (41% - 60%)	3 pkt	Zaistnienie zdarzenia jest średnio możliwe, ale w niektórych przypadkach zdarzenie takie może mieć miejsce (od 41 do 60%, że wystąpi w przeciągu 5 lat), dotyczy niektórych spraw.
Mało prawdopodobne (21%-40%)	2 pkt	Istnieje małe prawdopodobieństwo zaistnienia tego zdarzenia (od 21 do 40%, że wystąpi raz na 5 lat), może wystąpić kilka razy w okresie 5 lat, dotyczy nielicznych spraw.
Rzadkie (0%-20%)	1 pkt	Zdarzenie może zaistnieć jedynie w wyjątkowych okolicznościach (od 1 do 20%, że wystąpi raz na 10 lat), a najprawdopodobniej w ogóle nie wystąpi, nie wystąpiło dotychczas, dotyczy jednostkowych spraw.

4. Ocena skutków wystąpienia ryzyka opiera się na oszacowaniu potencjalnych skutków, a więc wyników oddziaływania, jakie zaistnienie danego rodzaju ryzyka może mieć na jednostkę i realizację jej celów i zadań. Uwzględnia się przy tym w szczególności konsekwencje prawne, finansowe i organizacyjne zaistnienia danego zdarzenia oraz jego wpływ na wizerunek jednostki i bezpieczeństwo pracowników.
5. Sposób oceny skutku ryzyka:

Skutek wystąpienia ryzyka	Odpowiednik punktowy	Przesłanki
Katastrofalny	5 pkt	Brak realizacji zadania i brak realizacji celu, bardzo poważne i rozległe konsekwencje prawne, naruszenie bezpieczeństwa pracowników (ujemne konsekwencje dla zdrowia i życia pracowników), wysokie straty finansowe, utrata dobrego wizerunku jednostki. (Wysoka strata finansowa > 500 000 PLN)
Poważny	4 pkt	Poważny wpływ na realizację zadania w tym poważne zagrożenie terminu jego realizacji, jaki i osiągnięcie celu, poważne konsekwencje prawne, zagrożenie bezpieczeństwa pracowników, poważne straty finansowe, poważny wpływ na wizerunek jednostki. (Poważny skutek finansowy 100 000 PLN < 500 000 PLN)
Średni	3 pkt	Średni wpływ na realizację zadań i celów, umiarkowane konsekwencje prawne, średni skutek finansowy, brak wpływu na bezpieczeństwo pracowników, średni wpływ na wizerunek jednostki.

		(Średni skutek finansowy 10 000 PLN < 100 000 PLN)
Mały	2 pkt	Mały wpływ na realizację celów i zadań, bez skutków prawnych, mały skutek finansowy, brak wpływu na bezpieczeństwo pracowników, niewielki wpływ na wizerunek jednostki. (Mały skutek finansowy 100 PLN < 1 000 PLN)
Nieznacznym	1 pkt	Znikomy wpływ na realizację zadań i celów, brak skutków prawnych, nieznaczny skutek finansowy, brak wpływu na bezpieczeństwo pracowników, brak wpływu na wizerunek jednostki. (Nieznacznym skutek finansowy < 100 PLN)

6. W celu dokonania oceny ryzyka wykorzystuje się mapę istotności ryzyka, która stanowi macierz prawdopodobieństwo-skutek.

Prawdopodobieństwo						
Bardzo duże	5	10	15	20	25	
Duże	4	8	12	16	20	
Średnie	3	6	9	12	15	
Małe	2	4	6	8	10	
Bardzo małe	1	2	3	4	5	
	Nieznaczn ny	Mały	Średni	Poważny	Katastrof alny	Skutek

7. Poziomy istotności ryzyka:

RYZIKO NISKIE- ryzyka zakwalifikowane do obszaru czerwonego matrycy (mapy) punktowej oceny ryzyka są poważnym zagrożeniem dla funkcjonowania procesu, prowadzą lub doprowadziły do strat finansowych, utraty dobrego wizerunku lub utraty zaufania publicznego, przez co wpływa kluczowo na działalność jednostki. W przypadku wystąpienia ryzyk zakwalifikowanych do tej strefy należy podjąć natychmiastowe działania naprawcze i korygujące oraz wprowadzić lub poprawić mechanizmy kontroli wewnętrznej

RYZIKO ŚREDNIO ISTOTNE - ryzyka zakwalifikowane do obszaru żółtego matrycy (mapy) punktowej oceny ryzyka wiążą się z poważnymi brakami w środowisku kontrolnym i w procedurach kontrolnych, które mogą potencjalnie wpłynąć na kluczową działalność jednostki. W przypadku wystąpienia ryzyk zakwalifikowanych do tej strefy należy podjąć niezbędne stopniowe działania naprawcze i korygujące oraz wprowadzić lub zmodyfikować mechanizmy kontrolne

RYZIKO ISTOTNE - ryzyka zakwalifikowane do obszaru zielonego matrycy (mapy) punktowej oceny ryzyka informują o pojedynczych błędach i brakach w dokumentacji, nie zmieniające obrazu całego procesu posiadające niewielkie

znaczenie dla jednostki. W przypadku wystąpienia ryzyk zakwalifikowanych do tej strefy ryzyko jest monitorowane.

8. Ryzykiem akceptowalnym jest ryzyko niskie, które zostało ujęte w obszarze „zielonym” matrycy (mapy) punktowej ryzyka.
9. Dla każdego zidentyfikowanego ryzyka należy określić rodzaj reakcji, o których mowa w § 6 wraz z podaniem działań profilaktycznych.
10. Dla ryzyk powyżej poziomu akceptowalnego należy wprowadzić mechanizmy kontrolne, o których mowa w § 7.

§ 6.

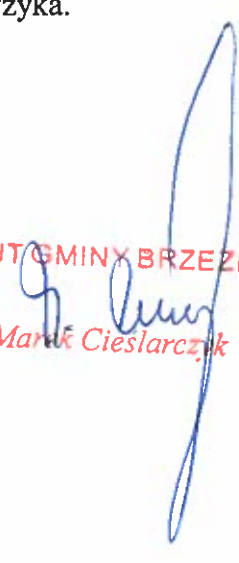
1. Dla każdego istotnego zidentyfikowanego i poddanego analizie ryzyka wskazuje się optymalną, jego zdaniem, reakcję:
 - 1) **tolerowanie** – w przypadku, gdy możliwość przeciwdziałania jest ograniczona lub koszty podjętych działań mogą przekroczyć przewidywane korzyści, a także gdy poziom ryzyka jest akceptowalny;
 - 2) **przeniesienie** – dotyczy to będzie kategorii ryzyka w odniesieniu do których nastąpi przeniesienie ich na inną instytucję, między innymi poprzez ubezpieczenie lub zlecenie usług na zewnątrz;
 - 3) **przeciwdziałanie (działanie)** – dotyczy to będzie kategorii ryzyka, które wymagać będą podjęcia zdecydowanych, przemyślanych i zaplanowanych działań prowadzących do zminimalizowania ryzyka do akceptowalnego poziomu lub jego likwidacji;
 - 4) **wycofanie się** – dla zadań, w których nie można zmniejszyć wysokości ryzyka i których niepowodzenie naraża jednostkę na duże straty.
2. Wybór reakcji na ryzyko dokumentuje się w rejestrze ryzyka.

§ 7.

1. Mechanizmy kontrolne to działania zaradcze, które mają na celu ograniczenie ryzyka do akceptowalnego – zarówno prawdopodobieństwo jak i skutek jego wystąpienia.
2. Do mechanizmów kontroli należy:
 - 1) dokumentowanie systemu kontroli zarządczej (procedury, instrukcje, zarządzenia, zakresy czynności, regulamin organizacyjny);
 - 2) dokumentowanie i rejestrowanie operacji finansowych i gospodarczych;
 - 3) nadzór;
 - 4) ciągłość działalności;
 - 5) ochrona zasobów;
 - 6) mechanizmy kontroli dotyczące systemów informatycznych.

§ 8.

1. W przypadku Urzędu Gminy Koordynator przekłada Wójtowi do zatwierdzenia sporządzony Rejestr ryzyka, Wójt zatwierdza podpisem.
2. W przypadku jednostek organizacyjnych gminy, Kierownik jednostki zatwierdza podpisem (imię i nazwisko oraz data) sporządzony rejestr ryzyka.

WÓJT GMINY BRZESZNY

Marek Cieślarczyk

KATEGORIE RYZYKA

RYZYO FINANSOWE	
Budżetowe	Związane z planowaniem dochodów i wydatków, dostępnością środków publicznych na rachunku, dokonywaniem wydatków i pobieranie dochodów, umowy, porozumienia.
Oszustwa i kradzieży	Związane ze stratą środków rzeczowych i finansowych będących wynikiem przestępstwa lub wykroczenia.
Podlegające ubezpieczeniu	Związane ze stratami finansowymi, które mogą być przedmiotem ubezpieczenia np. ryzyko pożaru, wypadku.
Zamówień publicznych i zlecenia zadań publicznych	Związane z podejmowaniem decyzji oraz udzielaniem zamówień publicznych lub zleceniem zadań publicznych innym podmiotom np., ryzyko naruszenia zasad, form lub trybu ustawy o zamówieniach publicznych.
Odpowiedzialność	Związanych z obowiązkiem zapłaty kwoty pieniężnych tytułem np. odszkodowań, odsetek karnych, kosztów procesowych.
RYZYO DOTYCZĄCE ZASOBÓW LUDZKICH	
Pracowników	Związane z liczebnością i kompetencjami pracowników.
BHP	Związane z bezpieczeństwem warunków pracy i wypadkami przy pracy.
RYZYO DZIAŁALNOŚCI	
Regulacji wewnętrznych	Związane z istnieniem i aktualnością regulacji wewnętrznych.
Organizacji i podejmowania decyzji	Związane ze strukturą organizacyjną, organizacją pracy oraz przekazywaniem obowiązków i uprawnień np., ryzyko nieprecyzyjnie określonych zakresów obowiązków, ryzyko braku formalnie powierzonych obowiązków, ryzyko nieodpowiedniej struktury organizacyjnej.
Kontroli zarządczej	Związane z funkcjonowaniem systemu kontroli zarządczej np. ryzyko niedostatecznej kontroli, ryzyko nieskutecznych mechanizmów kontroli.
Informacji	Związane z jakością informacji na podstawie, których podejmowane są decyzji, np. ryzyko braku komunikacji w pionie i poziomie struktury organizacyjnej
Wizerunku	Związane z wizerunkiem, np. ryzyko negatywnych opinii i artykułów w prasie, portalach społecznościowych, stronach internetowych.
Systemów informatycznych	Związane z używanymi w szkole systemami i programami informatycznymi oraz ochrona danych w sieci np. ryzyka awarii systemu, ryzyko dostępu do danych przez nieuprawnione osoby, ryzyko niekontrolowanej modyfikacji danych.
RYZYO ZEWNĘTRZNE	
Infrastruktury	Związane z infrastrukturą np. wyposażeniem, baza lokalową, środkami transportu i środkami łączności.
Gospodarcze	Związane z czynnikami ekonomicznymi.
Środowiska prawnego	Związane ze skomplikowaniem i mianami prawa oraz niejednolitym orzecznictwem.

REJESTR RYZYKA

Urzędu Gminy Brzeziny/jednostki organizacyjnej gminy*:

Lp	Kategoria ryzyka	Ryzyko	Ocena ryzyka przed podjęciem działań profilaktycznych			Planowane działania przeciwdziałania ryzyku	Mechanizmy kontroli
			Prawdopodobieństwo (pkt)	Skutek (pkt)	Istotność (pkt)		
1	2	3	4	5	6	7	8
1							
2							
3							

*niepotrzebne skreślić

Opracował:

Data: